

Postanowienie z dnia 19 lutego 2003 r., V CK 7/03

Sąd rejestrowy w postępowaniu o wpis do rejestru dłużników niewypłacalnych (art. 55 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym, jedn. tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 17, poz. 209 ze zm.) nie bada przyczyn niewypłacalności dłużnika.

Sędzia SN Lech Walentynowicz (przewodniczący, sprawozdawca)

Sędzia SN Irena Gromska-Szuster

Sędzia SN Zbigniew Strus

Sąd Najwyższy w sprawie z urzędu przy uczestnictwie Romana M. o rejestrację, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 19 lutego 2003 r., kasacji uczestnika postępowania od postanowienia Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 20 sierpnia 2002 r.

oddalił kasację.

Uzasadnienie

Sąd Rejonowy w Katowicach wpisał uczestnika postępowania Romana M. do rejestru dłużników niewypłacalnych, ponieważ prawomocnym orzeczeniem sądowym został on zobowiązany do wyjawienia majątku.

Orzeczenie to zaaprobował Sąd Okręgowy w Katowicach, który postanowieniem z dnia 20 sierpnia 2002 r. oddalił apelację uczestnika. Sąd odwoławczy podkreślił, że wpis do rejestru był obligatoryjny, gdyż zaistniała ustawowa przesłanka określona w art. 55 pkt 3 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (jedn. tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 17, poz. 209 ze zm. – dalej: "u.K.Rej.S."). Sąd rejestrowy bada tylko istnienie prawomocnego postanowienia zobowiązującego dłużnika do wyjawienia majątku w trybie przepisów o sądowym postępowaniu egzekucyjnym, nie jest natomiast uprawniony do oceny przyczyn niewypłacalności dłużnika.

W kasacji uczestnik wniósł o uchylenie tego orzeczenia, powołując się na naruszenie art. 55 ust. 3 u.K.Rej.S. Skarżący podkreślił, że przyczyny jego niewypłacalności są niezawinione, gdyż popadł w zadłużenie wskutek kradzieży. Jego zdaniem, do rejestru dłużników niewypłacalnych powinny być wpisywane osoby, które celowo uchylają się od płacenia długów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Obowiązująca od dnia 1 stycznia 2001 r. ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym utworzyła Krajowy Rejestr Sądowy, w skład którego wchodzi m.in. rejestr dłużników niewypłacalnych. Powołanie tego rejestru stanowiło spełnienie przez ustawodawcę oczekiwań uczestników obrotu gospodarczego, którzy uzyskali instrument ograniczający ryzyko inwestycyjne. Jest to nowe rozwiązanie prawne, chroniące potencjalnego wierzyciela przed niewypłacalnością dłużnika jeszcze przed powstaniem zobowiązania.

Rejestr dłużników niewypłacalnych spełnia funkcję ewidencyjną i informacyjną oraz korzysta z domniemania prawdziwości wpisanych do niego danych (art. 13 ust. 1 u.K.Rej.S.). Z tej przyczyny podstawą wpisu do rejestru dłużników niewypłacalnych są dane zweryfikowane prawomocnym orzeczeniem sądowym, zarówno przy wpisie z urzędu (art. 55 u.K.Rej.S.), jak i na wniosek wierzyciela (art. 56 u.K.Rej.S.).

Do tego rejestru wpisuje się z urzędu m.in. dłużników, którzy zostali zobowiązani do wyjawienia majątku w trybie przepisów kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu egzekucyjnym (art. 55 pkt 3 u.K.Rej.S.), przesłanką wpisu jest więc istnienie prawomocnego postanowienia sądu wydanego na podstawie art. 913-920¹ k.p.c., odnoszącego się do dłużnika podlegającego wpisowi. Innych uwarunkowań ustawa nie przewiduje, w szczególności nie uzależnia wpisu od przyczyny niewypłacalności dłużnika.

Należy zauważyć, że rejestr dłużników niewypłacalnych został powołany w interesie wierzycieli. Wpis do rejestru ujawnia dłużników niewiarygodnych, nie zasługujących na zaufanie w obrocie gospodarczym, a tym samym prowadzi do eliminowania ich z tego obrotu. Jest to korzystne dla sytuacji rynkowej, może natomiast realnie utrudnić osobom „napiętnowanym” wpisem do rejestru dłużników niewypłacalnych reaktywowanie działalności gospodarczej.

Przyczyny niewypłacalności mogą być różne, jednakże nie podlegają one badaniu w postępowaniu o wpis do rejestru dłużników niewypłacalnych. Wynika to z

jednoznacznej treści ustawy (art. 55 pkt 3), z charakteru postępowania rejestrowego oraz z niedopuszczalności weryfikowania prawomocnych orzeczeń sądowych będących podstawą wpisu (art. 365 § 1 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c.). Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym koncentruje się w omawianym zakresie na stwierdzeniu niewypłacalności dłużnika i chroni go przed pochopnym wpisem do rejestru dłużników niewypłacalnych. Takie usytuowanie pozycji dłużnika nie jest rozwiązaniem nowym; przyczyny niewypłacalności (bezskuteczności egzekucji) nie są dociekane również w postępowaniu egzekucyjnym oraz upadłościowym.

W rozpoznawanej sprawie została bezspornie spełniona przesłanka wpisu uczestnika do rejestru dłużników niewypłacalnych, określona w art. 55 pkt 3 u.K.Rej.S., a mianowicie istnienie prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 28 sierpnia 2001 r. zobowiązującego dłużnika do wyjawienia majątku. Należało w konsekwencji oddalić kasację (art. 393¹² k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c.).